

ضرورت تفکیک زباله ها در بیمارستانها و مراکز درمانی

بیمارستان یکی از منابع تولید زباله در شهرها بوده که بخش اعظم مواد زاید تولیدی آن را زباله های مخاطره آمیز تشکیل می دهد. عدم توجه به کنترل زباله های بیمارستانی نه تنها سلامت بیماران و پرسنل بیمارستانی را به خطر می اندازد بلکه به طور غیرمستقیم اثر شدیدی بر روی سلامت انسان های خارج از بیمارستان داشته و موجب آلودگی محیط زیست می شود. پسماندهای بیمارستانی شامل پسماندهای معمولی، عفونی، پسماندهای پاتولوژیک، اجسام تیزوبرنده، پسماندهای دارویی، پسماندهای سرطانزا، پسماندهای شیمیایی، پسماندهای رادیواکتیو، کپسولهای حاوی گازهای پرفشار و پسماندهای حاوی فلزات سنگین هستند. این در حالی است که پسماندهای شهری قابل بازیافت و تبدیل به کود و قابل استفاده در سطح شهر برای چمن کاریها و یا در سطح زراعی و باغی جهت تغذیه گیاهان می باشد و به این علت مخلوط نمودن پسماندهای شهری و بیمارستانی تهدیدی است برای بهداشت شهروندان و کارکنان بخش خدمات شهری شهرداریها وسازمانهای مدیریت پسماند که با این قبیل پسماندها در تماس می باشند.

پسماندهای خطرناک و از بین بردن آنها، یکی از معضلات نگران کننده و مهمی است که توجه ویژه برنامه ریزان و مدیران شهری را می طلبد. کارشناسان محیط زیست معتقدند مدیریت پسماندها با توجه به مشکلات خاص خود بیانگر وضعیت فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی یک کشور است و نیاز به طراحی دقیق و آینده نگر دارد. مدیریت پسماندهای بیمارستانی شاید مهم تر از تولید آن باشد زیرا در صورت اجرا نشدن برنامه های ساماندهی پسماند بیمارستانی باید در آینده شاهد تاثیرات مخرب آن روی سلامت انسان و محیط زیست باشیم. در مراکز درمانی که طرح مدیریت تفکیک اجزاء پسماند در آنها اجرا می شود، میزان پسماندهای خطرناک تولیدی، نسبت به مراکز درمانی که فاقد مدیریت تفکیک پسماندها هستند، بسیار کمتر است. به دلیل نهادینه نشدن کامل فرهنگ تفکیک اجزاء پسماند در مبداء تولید و عدم درک این مسئولیت توسط مدیران مراکز درمانی، میزان تولید پسماندهای بیمارستانی در کشورمان، بالاست که با انجام آموزشهای لازم، این موضوع به یک فرهنگ تبدیل خواهد شد. موضوع مهم در زمینه پسماند های بیمارستانی مدیریت آن در مبداء، نحوه جمع آوری و حمل و دفع نهایی آن می باشد. با این حال برخی از بیمارستان ها طرح تفکیک اجزاء پسماند را به طور کامل و صحیح انجام نمی دهند و پسماند های عفونی و عادی را با هم جمع آوری و بسته بندی می نمایند. این اقدام حجم کار و هزینه دفع پسماند را بسیار بالا می برد، چون سازمانهای مدیریت پسماند از تفکیک پسماند های عفونی از عادی اطمینان ندارند به ناچار همه پسماند های بیمارستانی را عفونی تلقی می نمایند. عفونت در بیمارستان مسئله ای است که در ابعاد مختلف شایسته توجه بوده و از زوایای گوناگون قابل بررسی میباشد جمع آوری و دفع پسماندهای بیمارستانی فرایندی است که در محدود نمودن و یا کنترل انتشار عفونت های بیمارستانی، هم در داخل و هم در بیرون از چارچوب فیزیکی آن و در سطح جامعه بسیار موثر است. کارکنان بیمارستان و بیماران و مراجعین به بیمارستان به آسانی از این مسئله متاثر میشوند، و آحاد مردم نیز در سطح جامعه بطور تصادفی و ناخواسته در معرض آن قرار میگیرند. در بیمارستان ها و مراکز درمانی، طیف گسترده ای از پسماند، تولید می شود. پسماندهای حاصل از قسمت های اداری و آشپزخانه از نوع پسماند عادی و خانگی است. در حالی که پسماند های ناشی از اطلاق عمل، کاملاً عفونی بوده و جزء پسماند عفونی و خطرناک به حساب می آیند. تکنولوژی جمع آوری و دفع این مواد در مقایسه با پسماند های شهری و خانگی تفاوت بسیار دارد و باید جداگانه مورد توجه قرار گیرد. در تمامی بیمارستان ها پسماندهای خانگی تولید می شود. اجزایی مانند کاغذ، مقوا، کارت-ن، مواد پلاستیکی، پسماندهای آشپزخانه، قوطی های کمپوت و کنسرو، میوه و گل، شیرینی

و... در پسماندهای بیمارستان ها وجود دارد . این مواد در صورتی که با مواد خطرناک و عفونی مخلوط نشود، بی خطر بوده و می توان آن ها را همانند پسماندهای خانگی، جمع آوری و حمل و دفع نمود. به این مواد، مواد زاید مشابه پسماند خانگی گویند. به منظور ارتقا بهداشت و سلامت جامعه و کاهش عفونت های بیمارستانی طبق دستورالعمل کشوری وزارت بهداشت تدابیری اندیشیده شده است که زباله ها در بخشهای مختلف بیمارستان به صورت مجزا تفکیک شوند تا زباله های خطرناک و عفونی از معمولی جداسازی شود و طی مراحل به زباله های بی خطر تبدیل و برای دفع نهایی از بیمارستان خارج شود.

مراحل تفکیک زباله به شرح ذیل می باشد :

ابتدا هر نیروی خدماتی در بیمارستان که مسئولیت تفکیک، جمع آوری، حمل و انتقال زباله را به عهده دارد باید نسبت به اجرای این مرحله آگاهی کافی داشته باشد البته پرستاران و بهیاران و پزشکان در همکاری تفکیک زباله نقش بسزایی ایفا میکنند زیرا پرستاران و پزشکان که تزریقات و پانسمان را انجام می دهند باید بدانند در چه ظرفی چه چیزی را باید بیندازند و اگر اشراف به این مراحل و تفکیک زباله را نداشته باشند این دستورالعمل به خوبی اجرا نمی شود. زباله های معمولی یا شبه خانگی بایستی در کیسه زباله مقاوم مشکی رنگ جمع آوری و در مخزن آبی رنگ قابل شستشو و ضد عفونی ، نگهداری شود.

علیرضا صفاری – سازمان مدیریت پسماند شهرداری قزوین